

Datum: 20.07.2026

Medij: Politika

Rubrika: Pogledi

Autori: redakcija

Teme: Evropska komisija

Naslov: Evropa kao jedna država

Napomena:

Površina: 991

Strana: 20

Европа као једна држава

Слободан Самарџија*

У Европској унији, полако, али неумољиво, ради се на гашењу националних држава, тврди пољски медиј „Практично“. Главни „мотор“ поменутог процеса је Европска комисија, на чијем челу је још од 2019. немачка политичарка Урсула фон дер Лајен. Самовољно преузимајући на себе одређене надлежности, посебно оне из области права и карактеристичне за независне субјекте, бирократија у Бриселу настоји да у своје руке преузме и главне узле управљања у појединачним државама, укључујући и исходе парламентарних избора у истима.

Ову последњу ставку најбоље су осетили они који су на било који начин покушавали да граде сопствену, било

кал је о томе реч, неумољива. Уосталом, демократија се различито тумачи и у оквирима појединачних држава, о чему нам најбоље сведоче демонстрације не-

њихова историјски стечена права и жеље буду у највећој могућој мери поштовани.

Управо је то оно што европска бирократија не жели да прихвати. Под паролом чвршћег заједништва јасно се крије намера да се уведе нека врста централизоване управе. Можда и не толико због адекватније и ефикасније расподеле обавеза, колико зарад заједничког супротстављања силама 21. века, пре свих Кине, САД, Русије, Индије, Турској... Укратко, ЕУ још живи у 20. веку, али сада без ресурса који јој је обезбеђи-

”

Главне полазне тачке при оснивању ЕУ, према Декларацији, коју је 9. маја 1950. представио француски државник Роберт Шуман, биле су: очување мира, економска сарадња држава, заједничка контрола стратешких ресурса, постепена интеграција и – обезбеђивање истинске демократије и владавине права. Управо ова последња ставка постала је током деценија спорна

ваких размишљања, неретко заснованих управо на различитости историја чланица. Било старијих или новијих. Укратко, чланица уније много шта није могућити би казало да држе чврсто у својим рукама. Они су, у суштини, ипак само службени-

свака „паци“ из Брисела доживљава се као јасна негативна порука. Посебно на томе инсистирају странке или покрети који су у опозицији. Виђамо то, нажалост, и код нас. Безусловно прихватање било какве критике из централе ЕУ често више личи на слепо повиновање изнесеним замеркама, него на размисање о адекватној сопственој политици.

А појединачне земље, свака за себе, имају различите прохтеве, стратегије, историју... Схватају да је време великих ратова далеко иза нас, али и да су мирнодопски изазови неретко далеко сложенији од оних из времена кад се много тога решавало – оружјем. Они моћнији пронашли су одговор у туторисању и још већем понижавању, па и цепању „неподобних мањих земаља“ попут Југославије, а потом и Србије и Црне Горе, Босне и Херцеговине, да наведемо само нама најважније.

Сада као да би додатно да ставе шапу на све то уситњено мноштво на континенту: Молдавију, Летонију, Естонију, Кипар, Гибралтар... Пред крај прошлог века уздани су се чак и у распад тала изузетно ослабљене Руске Федерације. Наравно, све у сопственом интересу. Очигледно, апетити из некадашњих великих ратова никада нису усахнули.

Као да су Европљани схватили да у 21. веку с Америком, Кином, Русијом, Турском, бившим афричким колонијама... могу да се носе само као јака, пажљиво централизована – наддржава? Нада да би у томе могли да се ослане на природне ресурсе Украјине као највеће државе на континенту ван Русије само је довела до нове ратне катастрофе.

Брзоплето примање бивших земаља Источног блока у ЕУ, без јасног општег критеријума, додатно је избацило Унију из заштитног колукаса. Несугласице су постале видљиве, а с њима и „унионистичке“ претензије Брисела. Пример последњег совјетског лидера Михаила Горбачова, који је 1991. једноставно распустио највећу социјалистичку заједницу, схваћен је као пораз једне идеје. Испоставило се, међутим, да је порука универзална, и да неке заједнице, ако немају дубоку кохезиону нит, не могу да опстану до века. А ЕУ ту нит, дефинитивно, не поседује.

Изгледа да у Бриселу то још нису схватили.

*Новинар „Политике“ у џензи

Фото: Писабел

”

Брзоплето примање бивших земаља Источног блока у ЕУ, без јасног општег критеријума, додатно је избацило Унију из заштитног колукаса. Несугласице су постале видљиве, а с њима и „унионистичке“ претензије Брисела

унутрашњу, било спољну политику, која није била по вољи чланицама ЕУ. Дакле, не у складу са тзв. принципима демократије, већ преасходно у начину остваривања исте. А то је, у нешто мањој мери, утицало на све земље које су у европску породицу ушле у протеклим деценијама, или се на тај корак тек припремају. Наравно, реч је углавном о земљама некадашњег Источног блока, Совјетског Савеза..., или о тзв. слободњацима, попут бивших југословенских република.

Подсетимо, главне полазне тачке при оснивању ЕУ, према Декларацији коју је 9. маја 1950. представио француски државник Роберт Шуман, биле су: очување мира, економска сарадња држава, заједничка контрола стратешких ресурса, постепена интеграција и – обезбеђивање истинске демократије и владавине права. Управо ова последња ставка постала је током деценија спорна.

задовољних грађана по великим европским градовима, па и код нас.

Подсетимо, Сједињене Америчке Државе (САД) су створене пре 250 година кроз борбу колонија против тадашњих британских власти. Данашња Европа, с друге стране, заједница је (углавном) суверених држава, од раније дефинисаних у свом политичком статусу. Те државе у ЕУ нису ушле кроз борбу за независност, већ као самостални политички, територијални, национални, економски... субјекти, који очекују да

вала прошлост оличена у некадашњим моћним царевинама. Страх од савременика, очигледно, жестоко љуља бриселске троне.

Велики проблем бирократије је то што су јој дата наизглед превелика овлашћења. У суштини, много шта функционисе према парламентарним принципима: избори у појединачним државама, економска политика, друштвени системи, традиција... Али клика из Брисела воли у све да упути своје прсте, да критикује, хвали па и намеће сопствено мишљење. У свету какав данас функционисе, то једноставно не пије воду.

Најбољи показатељ је чињеница да и у самом центру ЕУ често долази до суштин-

ци, што неретко покушавају да пренебрегну плумен важне политичке игре.

Најновији пример за то је идеја Европске комисије о стварању новог одељења за спољне послове, чиме би актуелној дипломатској служби коју води Каја Калас била одузета одређена овлашћења. Како наводе извори, главне заговорнице ове идеје су Француска и Немачка. Ипак, већ и сама чињеница да о овоме размишљају у најмоћнијим државама на континенту сведочи да свака организација, или барем њен део, када се бирократизује, тежи да одговара превасходно себи самој.

Проблем земаља чланица и јесте у томе што пристају на такво стање. А

► Прилози објављени у рубрици „Погледи“ одражавају ставове аутора, не увек и уређивачку политику листа

